

Ziemowit Kraska

Sprawozdanie z konferencji naukowej pt. „Chrzest Mieszka I i chrystianizacja państwa Piastów”, Poznań, 21–23 września 2016 r.

Historia Slavorum Occidentis 2(11), 309-312

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sprawozdanie z konferencji naukowej pt. „Chrzest Mieszka I i chrystianizacja państwa Piastów”, Poznań, 21–23 września 2016 r.*

21–23 września 2016 r. w Sali Posiedzeń Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu odbyła się konferencja naukowa pt. „Chrzest Mieszka I i chrystianizacja państwa Piastów”. Została ona zorganizowana wspólnie przez Instytut Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk i wpisala się w nurt wydarzeń upamiętniających 1050 rocznicę chrztu Polski.

Otwarcia konferencji dokonał dyrektor Instytutu Historii UAM prof. dr hab. Józef Dobosz oraz prof. dr hab. Tomasz Jurek. Następnie przystąpiono do obrad, które rozpoczął panel dyskusyjny dotyczący stanu badań nad chrztem i początkami chrześcijaństwa na ziemiach polskich (Część I: Wprowadzenie). W pierwszej części dyskutanci – prof. dr hab. Stanisław Rosik (Uniwersytet Wrocławski), prof. dr hab. Przemysław Urbańczyk (Uniwersytet Warszawski), prof. dr hab. Edward Skibiński (UAM), prof. dr hab. Dariusz A. Sikorski (UAM) oraz Doc. PhDr. Vratislav Vaníček, Ph.D. (Uniwersytet Karola w Pradze) – rozważali nad problemem recepcji obchodów rocznicowych w świadomości społecznej oraz ich wpływem na poszerzanie wiedzy akademickiej i rozpowszechnianie nauki. Drugą część panelu stanowiła otwarta debata, w której do wymienionych wyżej ekspertów dołączyły głosy pozostałych uczestników konferencji. Nad przebiegiem dyskusji czuwał prof. dr hab. Jerzy Strzelczyk (UAM), który po jej zakończeniu, zarządził krótką przerwę w obradach.

Kolejna część konferencji upłynęła na rozważaniach dotyczących czasów przedchrześcijańskich na ziemiach piastowskich (Część II: Przed chrztem Mieszka I). Prof. dr hab. Leszek P. Słupecki (Uniwersytet Rzeszowski) przedstawił referat *Pogaństwo plemion polskich*, w którym poruszył także niezwykle istotną kwestię, znikomej ilości źródeł dotyczących „okresu plemiennego”.

* Praca naukowa finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2014–2019 (projekt nr 0046/NPRH3/H11/82/2014).

Następnie prof. dr. hab. Krzysztof Polek (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) w wystąpieniu *Historiografia o misjach chrześcijańskich na ziemiach polskich przed 966 rokiem*, wprowadził słuchaczy w problematykę wypraw chrześcijańskich na ziemie piastowskie. Badacz ten skupił się w dużej mierze na wpływach wielkomorawskich oraz misji cyrylo-metodiańskiej.

Po kolejnej przerwie uczestnicy konferencji podjęli tematykę związaną z samym chrztem pierwszego historycznego władcy Polski (Część III: Wokół chrztu Mieszka I). Jako pierwszy wystąpił dr Miłosz Sosnowski (UAM), który podjął się rozważenia kwestii związanych z wydarzeniem będącym motywem przewodnim tej części konferencji (*Motywy i okoliczności chrztu*). Następnie prof. dr. hab. Jerzy Strzelczyk (UAM) przedstawił źródła dotyczące chrztu Mieszka I oraz sposobu w jaki średniowieczni autorzy wypowiadali się na ten temat (*Źródła o chrzcie Mieszka I*). Po krótkiej przerwie prof. dr. hab. Hanna Kóčka-Krenz (UAM) zarysowała problematykę źródeł archeologicznych związanych z chrztem (*Archeologiczne ślady wczesnego chrześcijaństwa w Polsce*). Badaczka poddała pod rozwagę m.in. kwestie zmiany obrządku pogrzebowego z ciałopalnego na szkieletowy i budownictwa sakralnego, w dużej mierze skupiając się na wynikach prac prowadzonych na Ostrowie Tumskim w Poznaniu. Pierwszy dzień konferencji zakończył referat mgra Maksymiliana Sasa (Uniwersytet Warszawski). Autor omówił problem funkcjonowania rytuału chrztu w zachodnioeuropejskich źródłach liturgicznych na przełomie X i XI w. (*Rytuał chrztu na przełomie tysiącleci*).

Poranna część drugiego dnia konferencji upłynęła na kontynuacji rozważań z dnia poprzedniego. Rozpoczął ją dr Laszlo Tapolcai (Uniwersytet im Loránda Eötvösa), który problematykę chrztu Mieszka I zaprezentował w ujęciu komparatystycznym (*Przyjęcie chrztu przez Mieszka I i Włodzimierza Wielkiego. Pobudki osobiste i interesy grupowe w świetle źródeł XI-XII wieku*). Następnie głos zabrała dr Marzena Matla (UAM), która w swoim referacie (*Czechy i Dobrawa*) skupiła się na czeskiej małżonce pierwszego chrześcijańskiego władcy Polski. Uczona nadając swojej wypowiedzi szerszy kontekst, przybliżyła także słuchaczom problematykę związaną z funkcjonowaniem chrześcijaństwa w Czechach w X i XI w.

Kolejną część sesji naukowej (Część IV: Od chrztu do chrystianizacji i organizacji Kościoła) rozpoczął prof. dr. hab. Przemysław Urbańczyk (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego). W swoim wystąpieniu (*Tempo początków chrystianizacji*) uczony opierając się na źródłach archeologicznych,

przedstawił stan i stopień rozwoju chrześcijaństwa na ziemiach polskich w X/XI w. Następnie prof. dr hab. Dariusz Sikorski (UAM) zaprezentował rozważania dotyczące historii kościoła (*Organizacja wczesnego polskiego Kościoła*). W dalszej części konferencji uczestnicy mieli przyjemność wysłuchać dwóch referatów odnoszących się do związków państwa Mieszka I z Rzeszą. Dr Marcin R. Pauk (Uniwersytet Warszawski) omówił wpływy kościoła ottońskiego na kształtujące się chrześcijaństwo polskie (*Wczesny Kościół Polski a Rzesza*). Natomiast dr Grzegorz Pac (Uniwersytet Warszawski) przybliżył słuchaczom postać drugiej żony Mieszka I (*Rzesza i Oda*). Tę część konferencji zakończył Doc. PhDr. Vratislav Vaníček, Ph.D. (Uniwersytet Karola w Pradze). Chrzt polskiego władcy przedstawił on w szerokim kontekście, odwołując się zarówno do kultury karolińskiej, jak i doświadczeń państw sąsiadujących z Polską, przede wszystkim Czech (*Chrzest Polski w kontekście środkowoeuropejskim*).

Ostatnią część konferencji (Cześć V: Chrzt i chrystianizacja w tradycji, pamięci, sztuce i ideologii) rozpoczęło wystąpienie dra hab. Macieja Michalskiego (UAM) na temat problemu postrzegania na przestrzeni dziejów wydarzeń z 966 r. (*Chrzest księcia Mieszka w polskim piśmiennictwie historycznym epoki nowożytnej i okresu romantyzmu*). Drugi dzień konferencji zamknęło wystąpienie prof. dra hab. Marka Cetwińskiego (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie) pt. *Chrzest Polski w historiografii i świadomości historycznej Polaków w XIX-XX wieku*.

23 września prof. dr hab. Wiesław Ratajczak (UAM) zaprezentował referat pt. *Obraz chrztu i początków Polski w literaturze XIX wieku*. Przed krótką przerwą głos zabrał także prof. dr hab. Andrzej Dąbrówka (Instytut Badań Literackich PAN), który analizował wydarzenia związane z celebrowaniem rocznic chrztu Mieszka I (*Chrzest i chrystianizacja w polskiej polityce historycznej*). Następnie prof. dr hab. Jerzy Jarzewicz (UAM) omówił zagadnienie chrztu w sztuce wieków średnich (*Motyw chrztu w sztuce średniowiecznej*). A ostatnim referentem był prof. dr hab. Tadeusz J. Żuchowski (UAM), którego również interesował chrzt na gruncie historii sztuki (*Wyobrażenie chrztu Polski. Źródła dla ilustrowania wydarzenia w sztukach wizualnych*).

Około południa dyrektor Instytutu Historii UAM, prof. dr hab. Józef Dobosz dokonał oficjalnego podsumowania i zamknięcia konferencji. W ciągu trzech dni uczestnicy mieli okazję wysłuchać kilkunastu referatów, podzielonych na pięć paneli tematycznych oraz wziąć udział w dyskusji.

Optyzmizmem napawa fakt, że sesja naukowa, poświęcona jednemu z najistotniejszych wydarzeń związanych z początkami państwa piastowskiego przyciągnęła uwagę wielu naukowców, także spoza granic Polski. Cieszyła się również ogromnym zainteresowaniem poza kręgami akademickimi, co poświadczyć może niezwykle wysoka frekwencja. Inicjatywy, takie jak poznańska konferencja, organizowane nie tylko z okazji obchodów rocznicowych, pobudzają do wymiany poglądów, przyczyniając się do rozwoju nauki poprzez weryfikowanie istniejących tez i stawianie nowych pytań badawczych. Spełniają także funkcję popularyzatorską, umożliwiając osobom spoza środowiska naukowego aktywny udział w wymianie myśli oraz poglądów.

mgr Ziemowit Kraska,
Instytut Historii, Wydział Historyczny,
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza,
ul. Umultowska 89d, 61-614 Poznań,
ziemowit.kraska@o2.pl